

RADA GMINY SOMONINO  
83-314 SOMONINO  
ul. Gdynowy 21

**UCHWAŁA NR XXXV/375/2022  
RADY GMINY SOMONINO**

z dnia 16 marca 2022 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz  
Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Somonino na lata 2022 – 2025.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.) oraz art. 4<sup>1</sup> ust. 2, 2a, 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 ze zm.) i art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.) **Rada Gminy Somonino uchwala, co następuje:**

§ 1. Uchwala się Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Somonino na lata 2022 - 2025 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Realizacja zadań wynikających z Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Somonino na lata 2022 – 2025 finansowana będzie ze środków przeznaczonych na ten cel w budżecie Gminy Somonino w latach 2022 – 2025.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Somonino.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 2022 r.

Przewodniczący Rady Gminy

**Andrzej Solysek**

PRZEWODNICZĄCY RADY  
  
Andrzej Solysek

16.03.2022  
Michał Janowski  
radca prawny  
GD/1895  
Sygnalizacja wzgledem  
formalno-prawna

Załącznik do uchwały Nr XXXV/375/2022

Rady Gminy Somonino

z dnia 16 marca 2022 r.

## **Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Somonino na lata 2022 - 2025**

Somonino – 2022

## WSTĘP

Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na lata 2022-2025 jest wynikiem obowiązków nałożonych na jednostki samorządu terytorialnego (JST) ustawą z 17 grudnia 2021 roku o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2469)<sup>1</sup>. Program stanowi kontynuację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Somonino na 2022 rok, który traci swoją moc obowiązującą 31 marca 2022 roku. Program zakłada realizację działań, które są zgodne zarówno z kierunkami zawartymi w ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119, z późn. zm.), jak i z kierunkami zawartymi w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 2469).

Ustawy te nakładają na JST prowadzenie działań w obszarze profilaktyki, przeciwdziałania uzależnieniom oraz integracji społecznej osób uzależnionych czyniąc je zadaniami własnymi gminy, a wspomniana wcześniej nowelizacja określa obowiązek uchwalenia programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. Znaczenie przeciwdziałania uzależnieniom podkreśla fakt, że profilaktyka uzależnień (w tym uzależnienia od alkoholu, narkotyków oraz uzależnień behawioralnych) jest jednym z celów operacyjnych Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025.

Doświadczenia pandemii koronawirusa w latach 2020-2021 pokazały, że szereg działań realizowanych na podstawie Programu może być realizowanych również w formie zdalnej z wykorzystywaniem narzędzi i komunikatorów internetowych oraz telefonu. W okresie największych obostrzeń związanych z przemieszczaniem się podczas epidemii była to jedyna dopuszczalna forma niektórych działań. Zapisy niniejszego Programu umożliwiają jego realizację oraz finansowanie w sposób dostosowany do aktualnej sytuacji epidemicznej – w zależności od aktualnych przepisów i wytycznych sanitarnych.

Program uwzględnia wytyczne dotyczące realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na 2022 r. opracowane przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA)<sup>2</sup>, w tym opublikowane w dniu 9 kwietnia 2020 roku wytyczne PARPA dotyczące realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w okresie epidemii<sup>3</sup>. Prace nad Programem przeprowadzono jako kontynuację prac prowadzonych wcześniej nad Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Somonino w 2022 roku.

Postulowane od dawna przez specjalistów połączenie programów przeciwdziałania uzależnieniom nie prowadzi automatycznie do możliwości ujednolicenia opisu wszystkich zjawisk z tego zakresu. Najważniejsze problemy w konstruowaniu spójnej diagnozy wynikają z podstawowych różnic w tym zakresie:

<sup>1</sup> Por. <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20210002469>, dostęp: 8 stycznia 2022 r.

<sup>2</sup> Por. <https://www.parpa.pl/images/file/Rekomendacje2022.pdf>, dostęp 10 stycznia 2022 r.

<sup>3</sup> Por. <http://parpa.pl/images/file/202004091130.pdf>, dostęp 11 stycznia 2022 r.

- używanie alkoholu jako substancji legalnie dostępnej jest znacznie lepiej opisane i zdiagnozowane w oficjalnych statystykach;
- używanie narkotyków, jako substancji nielegalnych jest diagnozowane w sposób ograniczony – poprzez badania naukowe, obejmujące przede wszystkim deklaracje oraz informacje pozyskiwane przez instytucje pomocowe i lecznicze; z oczywistych powodów pozyskane w ten sposób dane nie mogą zostać zweryfikowane choćby w oparciu o oficjalne dane sprzedażowe;
- brakuje danych pozwalających zdiagnozować skalę i specyfikę zjawiska uzależnień behawioralnych na terenie Gminy Somonino – tego rodzaju badania należy uznać za jedno z wyzwań nowego, scalonego Programu, także ze względu na kwestie współwystępowania i wzajemnego wpływania różnego rodzaju uzależnień.

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Somonino na lata 2022 - 2025 został opracowany we współpracy z Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w oparciu o materiały będące w posiadaniu m. in. Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Somoninie, dane ze sprawozdań z realizacji zadań składanych przez podmioty działające w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, dane z Posterunku Policji w Somoninie, Komendy Powiatowej Policji w Kartuzach, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach, Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach.

## 1. INFORMACJE NA TEMAT PROGRAMU

Program określa zakres i formę realizacji zadań wynikających z ww. przepisów. Jego nadrzędnym celem jest tworzenie spójnego systemu działań profilaktycznych i naprawczych zmierzających do zapobiegania powstawaniu nowych problemów oraz zmniejszenie rozmiarów problemów, które aktualnie występują. Działania podejmowane w ramach niniejszego Programu mają na celu zmniejszenie różnorodnych problemów powodowanych przez alkohol i inne uzależnienia w całej społeczności lokalnej, a nie tylko w grupie podwyższonego ryzyka. Główne problemy to m.in. picie alkoholu przez młodzież, szkody zdrowotne związane z nadużywaniem alkoholu, zaburzenia życia rodzinnego związane z alkoholem, w tym zjawisko przemocy domowej, nietrzeźwość w miejscach publicznych. Program na lata 2022 - 2025 zawiera zadania, które będą realizowane z uwzględnieniem aktualnych potrzeb lokalnych oraz wykorzystaniem istniejących zasobów służących rozwiązywaniu problemów wynikających z uzależnień. Program obejmuje także profilaktykę i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi.

Źródłem finansowania Programu są środki finansowe budżetu gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Opłaty te stanowią dochód gminy, który w całości musi być przeznaczony na realizację Programu i nie może być przeznaczony na inne cele – zgodnie z art. 18<sup>2</sup> ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowywaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

## 2. PODSTAWY PRAWNE

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119).
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 poz. 2050 ze zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 ze zm.);
- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1956 ze zm.);
- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 711 ze zm.);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 305 ze zm.);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1057 ze zm.);
- Ustawa z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1129 ze zm.).
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 176).

### 3. WYJAŚNIENIE PODSTAWOWYCH POJEĆ

Uzależnienia - medyczne zaburzenie zdrowia, stan psychologicznej albo psychicznej i fizycznej zależności od jakiegoś psychoaktywnego środka chemicznego, przejawiający się okresowym lub stałym przymusem przyjmowania tej substancji w celu uzyskania efektów jej działania lub uniknięcia przykrych objawów jej braku (abstynencyjne objawy).

Motywy skłaniającym do rozpoczęcia przyjmowania środków uzależniających jest ich działanie: rozluźniające (uspokajające, nasenne, przeciwlękowe, przeciwbólowe), stymulujące (aktywizujące, dopingujące, poprawiające samopoczucie, podwyższające intensywność przeżywania, zmniejszające łaknienie), halucynogenne (zmieniające intensywność spostrzegania i myślenia lub zniekształcające je, zmieniające stan świadomości). Rozwój uzależnienia jest zależny od wielu czynników, m.in. od specyficznych właściwości substancji uzależniającej, fizjologicznych właściwości organizmu (warunkujących szybkość powstawania uzależnienia), cech osobowości sprzyjających działaniu substancji uzależniającej (bierność, niesamodzielność) i czynników środowiskowych ułatwiających kontakt z takimi substancjami (słabość więzi rodzinnych, brak perspektyw życiowych, presja grup subkulturowych, pochopne zastosowanie leku).

Leczenie jest długotrwałe i trudne, wymaga wytrwałości ze strony uzależnionych i leczących. Liczne programy leczniczo-rehabilitacyjne są dostosowane do typu i fazy rozwoju uzależnienia, zwykle obejmują okresy: detoksykacji (eliminowanie objawów odtrucia i abstynencyjnych), reorientacji (budowanie motywacji do leczenia), rehabilitacji (uczenie się nowych wzorców życia bez środków uzależniających).

#### ALKOHOL

Alkohol jest jednym z najczęściej przyjmowanych środków uzależniających na świecie. W Polsce głównym środkiem uzależniającym jest alkohol etylowy (alkoholizm). Liczbę osób wymagających leczenia i rehabilitacji szacuje się w Polsce na ok. 30 tysięcy.<sup>4</sup>

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) szacuje, że alkohol pije 2,3 mld ludzi na świecie. Jest on odpowiedzialny za około 5% wszystkich zgonów, co oznacza, że co roku ponad 3 mln osób umiera w wyniku jego szkodliwego spożywania. Spośród tej grupy ok. 2,3 mln stanowią mężczyźni. W ostatnich latach wśród wszystkich zgonów mających związek ze spożywaniem alkoholu 28% było efektem obrażeń odniesionych w wypadkach drogowych, aktów przemocy, samookaleczenia, 21% było związanych ze schorzeniami układu trawiennego, 19% z chorobami układu krążenia, pozostałe zaś z chorobami zakaźnymi, nowotworami, zaburzeniami psychicznymi. Na schorzenia spowodowane piciem alkoholu cierpi 237 mln mężczyzn i 46 mln kobiet. Najwyższy odsetek takich osób wśród mężczyzn i kobiet jest w Europie (14,8% i 3,5%) oraz w regionie obu Ameryk (11,5% i 5,1%). Zaburzenia związane z piciem alkoholu są bardziej powszechne w krajach o wysokim dochodzie.

Najwyższy wskaźnik średniego spożycia alkoholu można odnotować w Europie pomimo tego, iż jego konsumpcja na mieszkańca spadła od 2010 roku o ponad 10%. Średnie spożycie alkoholu przez osoby, które piją alkohol wynosi 33 gramów czystego alkoholu dziennie. Odpowiada to około dwóm kieliszkom wina (każdy po 150ml), jednej dużej butelce

<sup>4</sup> <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/uzaleznienia:3992023.html>, dostęp: 13.01.2021.

piwa (750ml), dwóm kieliszkom alkoholu wysokoprocentowego (każdy po 40ml). Badania dowodzą, że 44 % Europejczyków spożywa alkohol w wieku 15-19 lat, jednakże w wielu krajach spożycie alkoholu rozpoczyna się o wiele wcześniej. W skali całego świata najczęściej spożywane są alkohole wysokoprocentowe, które odpowiadają za 45% całej konsumpcji, na drugim miejscu jest piwo 34%, a następnie wino 12%. W Polsce najczęściej spożywanym alkoholem jest piwo 56%, a następnie alkohole wysokoprocentowe 36% i wino 8%<sup>5</sup>. Według danych GUS w latach 2005-2017 konsumpcja wódki, likierów i innych napojów spirytusowych na jednego mieszkańca wzrosła z 2,5 do 3,3 litra. W tym samym czasie spożycie piwa wzrosło z 80,7 do 98,5 litra. Spośród napojów alkoholowych spadło jedynie zainteresowanie winami i miodami pitnymi z 8,6 do 6,1 litra<sup>6</sup>.

### **Dane dotyczące zjawiska problemów alkoholowych młodzieży w Polsce**

W 2019 r. przeprowadzono ogólnopolskie badanie ESPAD, w którym udział wzięło 5 903 osób, tj. młodzież w wieku 15-18 lat. 51,7% badanych w wieku 15-16 lat stanowiły dziewczęta, a 48,3% chłopcy. Wśród uczniów w wieku 17-18 lat było 51,2% dziewcząt i 48,8% chłopców. Badanie miało na celu pomiar natężenia zjawiska używania przez młodzież substancji psychoaktywnych.

Wyniki badań ukazują, że napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży. Chociaż raz w ciągu całego swojego życia piło 80% badanych w wieku 15-16 lat i 92,8% uczniów w wieku 17-18 lat. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem piło 46,7% osób w wieku 15-16 lat i 76,1% osób w wieku 17-18 lat. Najpopularniejszym napojem alkoholowym wśród uczniów jest piwo, a najmniej wino. Miesiąc przed badaniem, przynajmniej raz upiło się 11,3% osób w wieku 15-16 lat i 18,8% badanych w wieku 17-18 lat. W ciągu całego swojego życia nigdy nie upiło się tylko 66,7% uczniów w wieku 15-16 lat oraz 43,4% w wieku 17-18 lat.

Choroba alkoholowa - to przewlekła, nieuleczalna choroba wywołana uzależnieniem od alkoholu, przebiegająca z nawrotami. Jej konsekwencje zdrowotne dotyczą nie tylko samego chorego, ale również i jego najbliższych, co wyraźnie ją różni od innych chorób przewlekłych.

Objawy choroby alkoholowej: <sup>7</sup>

- subiektywne poczucie przymusu sięgania po alkohol
- koncentrowanie całego swojego życia wokół picia
- nawroty picia po próbach podejmowania abstynencji
- ograniczenie zachowań oraz reakcji związanych ze spożywaniem alkoholu
- zmiana tolerancji na napoje alkoholowe
- objawy abstynencyjne
- poczucie niemożności rozstania się z alkoholem na zawsze
- pragnienie picia kontrolowanego oraz nadzieja na zapanowanie nad alkoholizmem.

<sup>5</sup> <http://www.who.int/news-room/detail/21-09-2018-harmful-use-of-alcohol-kills-more-than-3-million-people-each-year-most-of-them-men> dostęp: 05.01.2022.

<sup>6</sup> <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/handel/dostawy-na-rynek-krajowy-oraz-spozycie-niektorych-artykułow-konsumpcyjnych-na-1-mieszkanca-w-2017-roku.9.8.html>, dostęp: 05.01.2022.

<sup>7</sup> <https://detoksalkoholowy.pl/alkoholizm-charakterystyka-i-objawy-choroby-alkoholowej/>, dostęp: 03.01.2022.

Nadużywanie alkoholu prowadzi do wielu negatywnych skutków zdrowotnych oraz społecznych. Skutkiem zdrowotnym może być nieprawidłowe funkcjonowanie wątroby, np. rozwój stłuszczenia wątroby, czy też marskość, a uszkodzenie organu jest nieodwracalne, (można je spowolnić lub zatrzymać, podejmując odpowiednie leczenie). Częste upijanie się ma wpływ również na układ krążenia oraz system nerwowy, gdyż może prowadzić do: uszkodzeń komórek nerwowych, udaru mózgu, otępienia, zaburzeń w pracy mięśnia sercowego, choroby wieńcowej, zawału serca, nadciśnienia tętniczego krwi. Wzrasta również ryzyko wystąpienia zaburzeń hormonalnych, chorób immunologicznych oraz nowotworów (w szczególności przełyku, krtani, gardła, języka oraz jelita grubego). Skutki alkoholizmu można także zaobserwować w wielu innych sferach, zwłaszcza rodzinnej, zawodowej oraz społecznej. Alkohol często staje się również przyczyną przemocy psychicznej lub fizycznej, może doprowadzić do rozpadu małżeństwa, utraty przyjaciół, itp. Osoba uzależniona w oczach pracodawcy przestaje być odpowiedzialnym pracownikiem, co może doprowadzić do utraty pracy. Ponadto skutkiem spożywania alkoholu mogą być też konflikty z prawem. Pod wpływem alkoholu pijący często wdają się w bójki, biorą udział w napaściach ulicznych, a nawet zdarza im się siadać za kierownicę samochodu, niekiedy ze śmiertelnym skutkiem.<sup>8</sup>

## NIELEGALNE SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE

Używanie nielegalnych substancji psychoaktywnych, a zwłaszcza konsekwencje z tym związane są ważnym tematem europejskim i światowym – żadne państwo nie jest wolne od tego problemu. Konsekwencje te obejmują różne szkody zdrowotne (w tym zwłaszcza choroby infekcyjne związane z iniekcjami – zakażenie HIV, żółtaczką, chorobami wenerycznymi), niekiedy prowadzące do zgonów, ale również problemy społeczne – mogą prowadzić do wykluczenia społecznego, zaburzeń funkcjonowania w społeczeństwie, bezdomności, bezrobocia, prostytucji czy przestępczości.

Przeciwdziałanie narkomanii jest zadaniem ogólnoeuropejskim, zajmuje się tym m.in. Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii (EMCDDA). Z organizacją tą współpracuje Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom (KCPU), jako następcą Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii, KBPN w Polsce. Najnowszy raport EMCDDA wskazuje na kilka ogólnoeuropejskich tendencji, które dotyczą również Polski<sup>9</sup>:

- dostępność narkotyków w Europie jest wciąż duża, pandemia COVID-19 miała tylko chwilowy i niewielki wpływ na podaż substancji psychoaktywnych. Co więcej, doświadczenia izolacji społecznej i przyjęte przez handlarzy narkotykami strategie dostosowawcze mogą przyspieszyć zmiany w sposobie dystrybucji substancji psychoaktywnych. Jeszcze kilka lat temu sprzedaż narkotyków za pośrednictwem Internetu stanowiła niewielki (choć zwiększający się) udział w całym rynku nielegalnych substancji psychoaktywnych. Doświadczenia pandemii COVID-19 mogą ten udział gwałtownie zwiększyć, a spodziewana coraz większa cyfryzacja sprzedaży narkotyków oraz związanej z tym dystrybucji bezpośrednio do domów odbiorców sprawi, że znaczenia nabierze zjawisko domowej konsumpcji substancji psychoaktywnych;

<sup>8</sup> <https://detoksalkoholowy.pl/skutki-i-wplyw-picia-alkoholu-na-organizm/>, dostęp: 11.01.2022.

<sup>9</sup> Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii (2021), *Europejski Raport Narkotykowy 2021. Tendencje i osiągnięcia*, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg.

- konopie indyjskie to najczęściej używana substancja psychoaktywna w Europie (około pięć razy powszechniejsza niż inne). Niepokojącym zjawiskiem jest zwiększanie się poziomu zawartości THC („haszysz sprzedawany w Europie jest obecnie silniejszy niż wcześniej, a zawartość THC wynosi średnio od 20% do 28%, czyli prawie dwukrotnie więcej niż w przypadku marihuany.”<sup>10</sup>). Rośnie liczba doniesień „o zafałszowaniu konopi indyjskich syntetycznymi kannabinoidami”<sup>11</sup> co jest niebezpieczne z uwagi na toksyczność niektórych z tych substancji mogących prowadzić do zgonów. Zwiększa się liczba osób, które rozpoczynają po raz pierwszy leczenie uzależnienia od konopi indyjskich. Wszystkie te zjawiska są groźne dla zdrowia osób uzależnionych;
- możliwy jest wzrost znaczenia problemów związanych z używaniem kokainy – skala dokonanych w 2019 roku konfiskat wskazuje na rosnący popyt na kokainę na rynku europejskim, jednocześnie po raz pierwszy od pięciu lat rośnie liczba osób podejmujących leczenie z powodu uzależnienia od kokainy;
- stabilna pozostaje konsumpcja produktów MDMA (Ecstasy), ale rośnie średnia zawartość substancji psychoaktywnych w sprzedawanych tabletkach do poziomów groźnych dla użytkowników;
- wciąż pojawiają się szczególnie groźne nowe substancje, zwłaszcza silne syntetyczne kannabinoidy i syntetyczne opioidy, a także nowe formy użycia substancji psychoaktywnych (np. e-liquidy oraz impregnowane bibułki);
- w Europie używa się znacznie bardziej zróżnicowanej grupy substancji psychoaktywnych niż dawniej – „jednoczesne przyjmowanie wielu substancji wśród osób używających narkotyków jest powszechne, ale trudne do zmierzenia, przy czym indywidualne modele używania obejmują eksperymentowanie, używanie nałogowe i uzależnienie”<sup>12</sup>. Najbardziej szkodliwe formy używania (w tym iniekcje) wiążą się z heroiną i innymi opioidami (pomimo faktu, że ich konsumpcja utrzymuje się na relatywnie niskim poziomie), dlatego „zapewnienie skutecznego leczenia i wczesne wykrywanie zmian w substancjach dostępnych na rynku narkotykowym pozostają kluczowymi kwestiami polityki antynarkotykowej, na które należy przeznaczać zasoby”<sup>13</sup>;
- bezpośrednią przyczyną większości zgonów związanych z używaniem narkotyków są opioidy (przede wszystkim heroina w połączeniu z innymi substancjami psychoaktywnymi), a także kokaina, amfetamina i syntetyczne kannabinoidy;
- wszystkich typów substancji psychoaktywnych częściej używają mężczyźni niż kobiety, dotyczy to zwłaszcza intensywnej i regularnej konsumpcji.

Powyższe stwierdzenia wskazują na dużą dynamikę zjawiska narkomanii w Europie, pojawiające się nowe trendy, które mogą zapowiadać większe znaczenie niektórych zjawisk (np. sprzedaż w Internecie, dynamika rozwoju nowych substancji psychoaktywnych, nowe wzory konsumpcji prowadzące do groźby przedawkowania, zanieczyszczenie lub bardzo duże nasycenie narkotyków substancjami grozącymi śmiercią). Sprawia to, że szczególnie ważna jest aktualna wiedza o zjawisku narkomanii, śledzenie sytuacji i elastyczne reagowanie na

<sup>10</sup> Ibidem.

<sup>11</sup> Ibidem.

<sup>12</sup> Ibidem.

<sup>13</sup> Ibidem.

zachodzące zmiany. W dostępnym na stronach EMCDDA datowanym na rok 2019 raporcie dotyczącym Polski wszystkie dane (dostarczone przez stronę polską) pochodzą z roku 2017 (podobnie jak w przypadku innych państw europejskich), ale dane o używaniu substancji Psychoaktywnych pochodzą z lat wcześniejszych (przez młodych dorosłych – 2014, lub uczniów – 2015)<sup>14</sup>.

Na podstawie dostępnych danych można jednak sformułować pewne hipotezy, które wciąż pozostają aktualne. Używanie narkotyków w Polsce jest zjawiskiem w większym stopniu dotyczącym mężczyzn niż kobiet oraz domeną osób młodszych.

#### **4. PRZECIWDZIAŁANIE PROBLEMOM UZALEŻNIEŃ – ZASOBY DOSTĘPNE DLA GMINY SOMONINO**

**Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** podejmuje czynności zobowiązujące poddaniu się leczeniu odwykowemu wobec osób uzależnionych od alkoholu, będących często sprawcami przemocy. Komisja inicjuje działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, z integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu; podejmuje czynności w zakresie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu; kieruje na badania przez biegłego psychologa i psychiatrę w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania zakładu leczniczego. W 2020 r. Komisja spotkała się na 14 posiedzeniach. Przyjęła 7 wniosków o skierowanie na leczenie odwykowe. Wystąpiła do Sądu Rejonowego z 1 wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie obowiązkowego poddania się leczeniu odwykowemu.

**Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Terapii i Profilaktyki Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Żukowie** objął leczeniem 17 pacjentów – mieszkańców Gminy Somonino, tj. 8 osób uzależnionych i 9 członków rodzin alkoholowych (współuzależnionych i DDA).

**Komenda Powiatowa Policji w Kartuzach** na terenie Gminy Somonino zatrzymała 32 osoby dorosłe – nietrzeźwe w celu wytrzeźwienia w pomieszczeniach policyjnych, odnotowała 21 wykroczeń przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu przez osoby nietrzeźwe, zatrzymała 18 osób, które prowadziły pojazd w stanie nietrzeźwości, odnotowała także 3 wypadki spowodowane przez osobę będącą pod wpływem alkoholu.

|                                                                                                              |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Liczba interwencji domowych ogółem, w tym interwencje domowe z wykorzystaniem procedury „Niebieskiej Karty”. | 69 |
| Liczba interwencji dot. spożywania alkoholu w miejscach publicznych.                                         | 10 |
| Liczba nietrzeźwych kierujących pojazdami.                                                                   | 18 |
| Liczba zdarzeń dot. zakłócania spokoju i porządku publicznego.                                               | 21 |

<sup>14</sup> Poland Country Drug Report 2019, [https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/11349/poland-cdr-2019\\_0.pdf](https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/11349/poland-cdr-2019_0.pdf), dostęp: 10.01.2022.

|                                                                                                                         |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Liczba postępowań przygotowawczych z art. 207 k.k. prowadzonych przez Policję w związku z procedurą „Niebieskiej Karty” | 26 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|

**Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Somoninie** objął opieką 304 rodziny (961 osób w tych rodzinach), w tym 24 rodziny (49 osób w tych rodzinach) z problemem alkoholowym. Rodzaje wsparcia: finansowe, bank żywności, poradnictwo.

| Liczba rodzin, które korzystały z pomocy społecznej | Liczba rodzin, które korzystały z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu | Liczba rodzin, które korzystały z pomocy społecznej z powodu narkomanii | Liczba rodzin, które korzystały z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie |
|-----------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------|
| 304                                                 | 24                                                                       | 3                                                                       | 8                                                                                |

**Udzielanie pomocy osobom i rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej, prawnej, terapeutycznej oraz pomocy na rzecz powrotu do społeczności.** Liczba osób oraz udzielonych im porad w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym /przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Somoninie/ w poszczególnych kategoriach klientów:

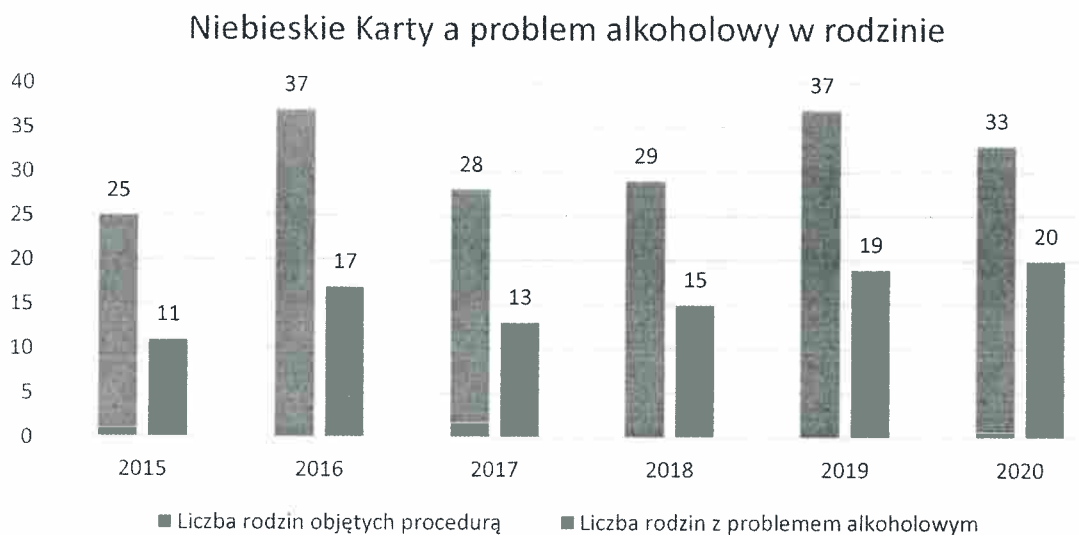
| Lp. | Kategoria klientów                                                                      | Liczba osób | Liczba porad |
|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------|-------------|--------------|
| 1.  | Osoby z problemem alkoholowym                                                           | 26          | 147          |
| 2.  | Dorośli członkowie rodziny osoby z problemem alkoholowym (w tym współuzależnieni i DDA) | 5           | 43           |

**Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Somonino** – integruje i koordynuje działania podmiotów, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz podejmuje działania w ramach procedury „Niebieska Karta”. Gminny Zespół Interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach, w skład których wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, a także kuratorzy sądowi oraz przedstawiciele innych podmiotów, specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, którzy wypełniają na rzecz zgłoszonej rodziny/osoby czynności służbowe, zawodowe lub statutowe. Z danych, w posiadaniu których jest Zespół Interdyscyplinarny wynika, że w większości rodzin dotkniętych przemocą występuje problem alkoholowy. Należy jednak zaznaczyć, że związek pomiędzy nadużywaniem alkoholu a stosowaniem przemocy, nie ma charakteru przyczynowo-skutkowego, można jedynie mówić o ich współwystępowaniu. Przemoc fizyczna to zachowanie wyuczone, a nie wynik nadużywania substancji psychoaktywnej. Badania dowodzą, że większość sprawców przestępstw popełnionych przy

użyciu przemocy, jest pod wpływem środków odurzających (alkoholu i narkotyków). Także wielu sprawców przemocy domowej krzywdząc swoich najbliższych, znajduje się pod wpływem alkoholu. Osłabia on kontrolę własnych zachowań, zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności i niepowodzenia życiowe, zaburza ocenę sytuacji i może powodować błędną interpretację zachowań innych osób. Uzależnienie od alkoholu nie zwalnia z odpowiedzialności za popełnione czyny, mimo że sprawcy często wykorzystują fakt bycia nietrzeźwym jako usprawiedliwienie swojego zachowania. Około 60% pacjentów leczenia odwykowego przyznaje, że ma problemy związane z przemocą wobec najbliższych. Warto jednak podkreślić, że nadużywanie alkoholu nie jest ani koniecznym, ani wystarczającym warunkiem stosowania przemocy. Istotnym czynnikiem sprzyjającym występowaniu przemocy jest stres związany z aktualną sytuacją socjalno-ekonomiczną rodziny. Bezrobocie, problemy finansowe, mieszkaniowe czy zdrowotne, a także nawarstwianie się różnych problemów może wywoływać frustrację. To z kolei może sprzyjać pojawieniu się przemocy w rodzinie. Osamotnienie rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej, izolacja, brak wsparcia z zewnątrz – osobistego lub instytucjonalnego – w sposób znaczący może wpływać na nasilenie zachowań związanych z przemocą.

Poniższy wykres przedstawia liczbę rodzin objętych procedurą Niebieskie Karty na przestrzeni ostatnich 5 lat w porównaniu do liczby rodzin z problemem alkoholowym i potwierdza, że alkohol sprzyja zachowaniom agresywnym i współtowarzyszy problemowi przemocy.

*Wykres 1. Liczba rodzin, w których występuje problem alkoholowy w stosunku do liczby rodzin objętych procedurą*



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego

## 5. DOSTĘPNOŚĆ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH NA TERENIE GMINY SOMONINO

Podejmowanie działań zmierzających do ograniczania spożycia napojów alkoholowych poprzez ograniczanie dostępności alkoholu stanowi podstawowy obowiązek gminy, wynikający z przepisów ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości

i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Zdaniem Światowej Organizacji Zdrowia jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych powinien przypadać na 1000 osób. Dziś średnia dla całej Polski to 273 osoby.

Nowelizacja ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, która weszła w życie w dniu 9 marca 2018 r., dała gminom szereg kompetencji umożliwiających kształtowanie polityki dotyczącej dostępności napojów alkoholowych, m.in. w zakresie maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie miasta, sprzedaży alkoholu w godzinach nocnych oraz zasad usytuowania na terenie miasta miejsc sprzedaży i konsumpcji napojów alkoholowych. Samorządom przysługuje prawo do ograniczenia sprzedaży alkoholu w sklepach między godziną 22.00 a 6.00 rano, a także ustalania maksymalnej liczby zezwoleń odrębnie dla sołectw, dzielnic i osiedli. Ten ostatni przepis stwarza możliwość ograniczenia koncentracji dużej liczby punktów sprzedaży alkoholu w jednym miejscu, np. w centrum miasta. Przed ww. nowelizacją ustawy rada gminy ustalała dla terenu gminy liczbę punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem i w miejscu sprzedaży, z wyłączeniem punktów sprzedaży prowadzących wyłącznie sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% alkoholu oraz piwa. Dotychczas sprzedaż piwa nie była objęta żadnym limitem.

W związku z nowelizacją ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi Uchwałą Nr XXXI/255/18 z dnia 27 czerwca 2018 roku Rada Gminy Somonino ustaliła maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania tych napojów na terenie Gminy Somonino.

Maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Gminy Somonino ustalono w następujący sposób:

- A. napoje alkoholowe zawierające do 4,5% alkoholu oraz piwa przeznaczone do spożycia:
  - poza miejscem sprzedaży – 36
  - w miejscu sprzedaży - 33
- B. napoje alkoholowe zawierające powyżej 4,5% alkoholu do 18% (z wyjątkiem piwa) przeznaczone do spożycia:
  - poza miejscem sprzedaży – 33
  - w miejscu sprzedaży - 22
- C. napoje alkoholowe zawierające powyżej 18% alkoholu przeznaczone do spożycia:
  - poza miejscem sprzedaży – 34
  - w miejscu sprzedaży - 17

W 2020 roku w Gminie Somonino wydano łącznie 53 zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych:

|                                                             | przeznaczone do spożycia<br>poza miejscem sprzedaży | przeznaczone do<br>spożycia<br>w miejscu sprzedaży |
|-------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|----------------------------------------------------|
| napoje alkoholowe zawierające<br>do 4,5% alkoholu oraz piwa | 15                                                  | 6                                                  |

|                                                            |    |   |
|------------------------------------------------------------|----|---|
| napoje alkoholowe zawierające powyżej 4,5% alkoholu do 18% | 14 | 3 |
| napoje alkoholowe zawierające powyżej 18% alkoholu         | 14 | 1 |

Obecnie obowiązująca uchwała dla Gminy Somonino, zamiast dotychczasowej maksymalnej liczby punktów sprzedaży, wprowadziła maksymalną liczbę zezwoleń. Oznacza to, że w zależności od rodzaju sprzedawanych napojów alkoholowych, punkt sprzedaży może mieć od jednego do trzech rodzajów zezwoleń, a ustalana maksymalna liczba zezwoleń dotyczy wszystkich rodzajów zezwoleń, w tym również tych na sprzedaż piwa.

Dodatkowo uchwała wprowadza odrębny limit zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży i poza miejscem sprzedaży

Wprowadzone uchwałą Rady Gminy Somonino zasady usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych określają warunki rozmieszczenia punktów w terenie z zachowaniem odpowiedniej odległości od miejsc chronionych. Punkty sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży nie mogą być zlokalizowane w odległości mniejszej niż 30 metrów od następujących obiektów chronionych:

- szkół,
- kościołów,
- placówek oświatowo – wychowawczych.

**Zgodnie z art. 1 ust. 1 i art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy o wychowaniu w trzeźwości do obowiązków gminy należy podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych poprzez ograniczenie ich dostępności.** W związku z tym, iż uchwała ustalająca maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania tych napojów na terenie Gminy Somonino obowiązuje już ponad trzy lata, wskazane jest przeprowadzenie diagnozy i rozpoznanie potrzeby w zakresie ograniczenia dostępności napojów alkoholowych. Wyniki przeprowadzonej diagnozy stanowić będą podstawę do zwiększenia, zmniejszenia bądź pozostawienia na dotychczasowym poziomie liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Jako element działań wspierających zalecane byłoby wykonywanie przez funkcjonariuszy Policji regularnych kontroli przestrzegania zapisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. W ramach służby prewencyjnej funkcjonariusze sprawdzaliby placówki sprzedające alkohol pod kątem posiadania i ważności zezwolenia na sprzedaż alkoholu oraz wyposażenia stoiska w wymagane tabliczki informacyjno-ostrzegawcze. Nadto zwracaliby uwagę na porządek publiczny przy obiektach.

Kształtowanie na terenie Gminy Somonino zasad usytuowania i limitowania punktów sprzedaży napojów alkoholowych jest bardzo ważnym elementem profilaktyki. Z analiz specjalistów uzależnień wynika, że *dostępność alkoholu ma wpływ na wielkość konsumpcji, a ta z kolei ma wpływ na rozpowszechnienie problemów. Wzrost liczby punktów sprzedaży,*

*przedłużenie godzin ich otwarcia, samoobsługa prowadzi do wzrostu konsumpcji, natomiast ograniczenie dostępności – do jej spadku<sup>15</sup>.*

## 6. ODBIORCY PROGRAMU

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii skierowany jest do wszystkich mieszkańców Gminy Somonino, w szczególności do:

- osób i rodzin z problemem alkoholowym, współuzależnionych i DDA,
- osób i rodzin zagrożonych problemem alkoholowym,
- osób i rodzin z problemem uzależnienia od narkotyków i substancji psychoaktywnych,
- osób i rodzin zagrożonych uzależnieniem od narkotyków i substancji psychoaktywnych
- osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu problemu uzależnienia,
- przedstawicieli instytucji i służb pracujących w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz organizacji zajmujących się tym problemem,
- społeczności lokalnej.

## 7. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

Realizacja celu głównego, celów szczegółowych oraz poszczególnych działań opierać się będzie na trzech poziomach wsparcia:

- **systemowym:** w oparciu o działania aktywizujące, integrujące i budujące wspólnotę lokalną. Powinny one opierać się na aktywności lokalnych liderów (osób, instytucji, organizacji) reprezentujących przede wszystkim samorządy, organizacje pozarządowe oraz grupy nieformalne zaangażowane w cały proces działań (od diagnozy potrzeb i potencjałów do realizacji). Szczególnym przypadkiem tego podejścia, tam gdzie lokalna diagnoza i rozpoznanie zasobów i potrzeb wykaże taką potrzebę, są LSW - obejmujące profilaktykę, interwencję, aktywizujące usługi społeczne, działania edukacyjne, opiekuńcze, animacyjne i wspierające – osób z problemami alkoholowymi lub dotkniętych problemem alkoholowym, osób używających substancji psychoaktywnych innych niż alkohol, ich rodzin oraz środowisk lokalnych;
- **grupowym:** edukacja i profilaktyka uniwersalna, profilaktyka selektywna, badania, szkolenia, działania nakierowane na ograniczenie dostępności fizycznej napojów alkoholowych oraz ograniczenie przypadków naruszeń prawa w związku z alkoholem;
- **indywidualnym:** profilaktyka wskazująca, terapia, interwencja, aktywizujące usługi społeczne.

---

<sup>15</sup> J. Moskalewicz, J. Sierosławski, K. Dąbrowska, *Dostępność fizyczna alkoholu a szkody zdrowotne*, w: *Alkoholizm i Narkomania*, Tom 18, Nr 4, s. 52.

#### **a) CEL GŁÓWNY PROGRAMU:**

Głównym celem Programu jest przeciwdziałanie uzależnieniom i innym zachowaniom ryzykownym – dawanie specjalistycznego wsparcia, dbanie o dobre relacje i zdrowy tryb życia.

Do osiągnięcia celu będziemy dążyć poprzez rozwój systemu przeciwdziałania uzależnieniom od substancji psychoaktywnych, w tym od alkoholu oraz behawioralnym, dostosowanego do zmieniających się potrzeb i skali problemu uzależnień oraz poprzez przeciwdziałanie i ograniczanie negatywnych skutków zdrowotnym i społecznym używania substancji psychoaktywnych, w tym alkoholu oraz uzależnień behawioralnych, w szczególności zjawisku przemocy w rodzinie.

#### **Cel główny realizowany będzie w obszarach:**

- **Profilaktyki uniwersalnej** – adresowanej do wszystkich mieszkańców Gminy Somonino (dzieci, młodzieży i dorosłych) bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.
- **Profilaktyki selektywnej** – adresowanej do grup o podwyższonym ryzyku wystąpienia problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.
- **Profilaktyki wskazującej** – adresowanej do grup lub osób, które demonstrują wczesne symptomy problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, ale nie spełniają kryteriów diagnostycznych picia szkodliwego lub uzależnienia; redukcja szkód.
- **Terapii** – obejmującej osoby wymagające specjalistycznej pomocy w związku z uzależnieniem. Realizacja programów terapeutycznych dla osób uzależnionych: program podstawowy, program pogłębiony, program dla DDA, program dla współuzależnionych, programy ograniczonego picia (pop) itp.
- **Rehabilitacji** – realizacja programu readaptacji poprzez wsparcie psychologiczne, socjalne i społeczne oraz wspieranie działalności środowisk abstynenckich.

#### **b) CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU:**

##### **Cel 1: Ograniczenie wpływu uzależnień na funkcjonowanie rodzin, w tym zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie.**

Będziemy dążyć do zmniejszenia konsekwencji zdrowotnych i społecznych uzależnień. Skupimy się z jednej strony na zapewnieniu wsparcia dla członków rodzin i ułatwieniu im bieżącego funkcjonowania, a z drugiej na pokazaniu alternatywy i promowaniu dobrych wzorców życia rodzinnego. Dotyczy to zwłaszcza dzieci i młodzieży, aby nie przenosiły wzorców konsumpcji substancji psychoaktywnych, w tym alkoholu do swojego obecnego i przyszłego życia, a zatem żeby przerwać odtwarzanie się szkodliwego wzorca spożywania tych substancji oraz rozwoju uzależnień w następnym pokoleniu.

## **Cel 2: Profilaktyka uzależnień od substancji psychoaktywnych, w tym alkoholu oraz uzależnień behawioralnych.**

Zwiększymy wiedzę o mechanizmach powstawania uzależnień od substancji psychoaktywnych, w tym alkoholu, a także uzależnień behawioralnych. Zwiększymy świadomość konsekwencji używania substancji psychoaktywnych, w tym alkoholu, a także podejmowania zachowań ryzykownych. Będziemy dążyć do podniesienia poziomu umiejętności reagowania w sytuacjach zagrożeń wynikających z uzależnień i wpływać na zmiany postaw mieszkańców. Zmniejszymy przyzwolenie społeczne na różne zjawiska związane z konsumpcją alkoholu, w tym jego sprzedaż osobom nieletnim lub nietrzeźwym, a także dla zachowań osób używających alkoholu. Zmniejszymy przyzwolenie społeczne na używanie innych substancji psychoaktywnych – dotyczy to zwłaszcza marihuany. Podjęte zostaną działania profilaktyczne, diagnostyczne i edukacyjne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom od różnych substancji psychoaktywnych, w tym alkoholu oraz uzależnieniom behawioralnym. Działania te będą ukierunkowane na:

- poszerzenie wiedzy ogółu społeczeństwa, na temat samego zjawiska uzależnienia od różnych substancji i czynników oraz możliwości uzyskania pomocy w przypadku jego wystąpienia;
- zmniejszenie przyzwolenia dla używania substancji psychoaktywnych, w tym alkoholu, zwłaszcza w sposób szkodliwy;
- podniesienie poziomu wiedzy i modyfikację postaw społecznych mieszkańców Gminy Somonino (w tym dzieci, młodzieży i młodych dorosłych) w odniesieniu do zachowań ryzykownych oraz społecznych i zdrowotnych konsekwencji związanych z konsumpcją substancji psychoaktywnych, w tym alkoholu;
- zwiększenie kompetencji interpersonalnych i opiekuńczo-wychowawczych rodziców.

Środkami służącymi do osiągnięcia tego celu będzie zwiększenie udziału rekomendowanych działań profilaktycznych, prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej (w tym kampanii społecznych), zapewnienie dostępu do informacji i bezpłatnego poradnictwa na temat działania i skutków używania substancji psychoaktywnych, w tym alkoholu oraz na temat uzależnień behawioralnych.

## **Cel 3: Wzmocnienie specjalistycznej pomocy i wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych, ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych uzależnień.**

W przypadku osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, w tym alkoholu lub doznających uszczerbku na zdrowiu lub w obszarze relacji społecznych/zawodowych wynikającego z tych uzależnień lub szkodliwego picia alkoholu i przyjmowania innych substancji psychoaktywnych podjęte zostaną działania terapeutyczne, korygujące, naprawcze, z obszaru redukcji szkód. Działania w tym obszarze skupiać się będą także

na oddziaływaniach terapeutycznych, programach readaptacji społecznej, aktywizacji zawodowej.

Drugim ważnym obszarem są działania zobowiązujące osoby uzależnione od alkoholu do podjęcia leczenia odwykowego oraz ograniczające dostęp do alkoholu dla mieszkańców Gminy Somonino.

**Cel 4: Wzmocnienie instytucjonalne realizatorów Programu oraz podniesienie poziomu kompetencji profesjonalistów zajmujących się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów związanych z uzależnieniami.**

Zapewnienie wysokiej jakości i dostępności świadczonych usług będzie obejmowało dbanie o podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom oraz dobrą współpracą między tymi służbami i podmiotami. Ważnym elementem będzie również dostęp do aktualnych danych o samym zjawisku używania alkoholu, substancji psychoaktywnych, o uzależnieniach behawioralnych i zachodzących zmianach w tych obszarach.

Zwiększany będzie także poziom wiedzy pracowników instytucji samorządowych i innych służb i instytucji działających na terenie Gminy Somonino (w tym m.in.: oświaty, pomocy społecznej, administracji samorządowej, służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych, członków Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz liderów grup samopomocowych i środowisk lokalnych) w zakresie działania i skutków używania substancji psychoaktywnych w tym alkoholu, czynników rozwoju uzależnień behawioralnych (w tym m.in. zmieniających się przepisów prawa, oddziaływań profilaktycznych, ograniczania szkód zdrowotnych, podejmowania interwencji w sytuacjach problemowych oraz umiejętności psychospołecznych). Zostanie także podniesiony poziom kwalifikacji osób bezpośrednio pracujących z osobami uzależnionymi i ich rodzinami, a także realizatorów programów profilaktycznych.

W ramach każdego z celów szczegółowych będą prowadzone działania przyczyniające się do jego osiągnięcia. Do realizacji celów szczegółowych przyczynią się również działania horyzontalne (realizowane w ramach każdego z celów szczegółowych), tj. badania, szkolenia, kampanie oraz zapewnianie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami i seniorów.

**c) PRIORYTETY:**

- Rozszerzenie oferty zajęć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży,
- Prowadzenie i upowszechnienie działań informacyjno-edukacyjnych mających na celu podniesienie wśród mieszkańców, a w szczególności wśród młodzieży poziomu wiedzy o zagrożeniach wynikających ze spożywania alkoholu, zażywania substancji psychoaktywnych, nikotyny oraz zachowań ryzykownych,
- Zwiększenie dostępności i podnoszenie jakości pomocy dla członków rodzin z problemem uzależnień oraz dla osób doznających przemocy w rodzinie,

- Zintensyfikowanie działań w zakresie skutecznego egzekwowania przepisów dotyczących sprzedaży i podawania, reklamy, promocji oraz spożywania napojów alkoholowych.

Zgodnie z zapisami art. 4<sup>1</sup> ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania te obejmują:

- Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Zgodnie z art.10 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii do zadań własnych gminy należy:

- Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
- Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej,
- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,
- Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

## 8. ZADANIA PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA GMINY SOMONINO NA LATA 2022 – 2025 ORAZ WSKAŹNIKI ICH REALIZACJI

Program realizowany będzie poprzez zadania zawarte w następujących obszarach:

| Obszar 1 - Promocja zdrowia, edukacja zdrowotna i kształcenie kadr |                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Lp.                                                                | Zadanie                                                                                                                                                                  | Wskaźniki                                                                                                                                                                              |
| 1.                                                                 | Realizacja działań upowszechniających wiedzę na temat szkód związanych z używaniem alkoholu, promujących zdrowy styl życia oraz abstynencję.                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• liczba realizowanych działań;</li> <li>• liczba osób uczestniczących w działaniach</li> </ul>                                                 |
| 2.                                                                 | Edukacja dorosłych w zakresie szkód wynikających z picia alkoholu przez dzieci i młodzież.                                                                               |                                                                                                                                                                                        |
| 3.                                                                 | Prowadzenie warsztatów umiejętności rodzicielskich przygotowujących do wychowywania dzieci bez stosowania przemocy.                                                      |                                                                                                                                                                                        |
| 4.                                                                 | Realizacja programów edukacyjnych w zakresie radzenia sobie z emocjami i z zachowaniami agresywnymi oraz budowania relacji interpersonalnych i rozwiązywania konfliktów. | <ul style="list-style-type: none"> <li>• liczba realizowanych programów;</li> <li>• liczba osób uczestniczących w programach.</li> </ul>                                               |
| 5.                                                                 | Wspieranie kształcenia i doskonalenia zawodowego pracowników lecznictwa odwykowego poprzez ich udział w szkoleniach, kursach, stażach, superwizjach.                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• liczba realizowanych szkoleń;</li> <li>• liczba pracowników, którzy skorzystali ze wsparcia kształcenia i doskonalenia zawodowego.</li> </ul> |

| Obszar 2 - Profilaktyka uniwersalna, profilaktyka selektywna, profilaktyka wskazująca |                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                   |
|---------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Lp.                                                                                   | Zadanie                                                                                                                                                       | Wskaźniki                                                                                                                                                                                                         |
| 1.                                                                                    | Realizacja dla dzieci i młodzieży programów profilaktycznych ze szczególnym uwzględnieniem programów z systemu rekomendacji.                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• liczba realizowanych programów ogółem;</li> <li>• liczba realizowanych programów z systemu rekomendacji;</li> <li>• liczba osób uczestniczących w programach.</li> </ul> |
| 2.                                                                                    | Realizacja działań profilaktycznych w okresie wypoczynku dzieci i młodzieży.                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• liczba realizowanych działań;</li> <li>• liczba osób uczestniczących w działaniach.</li> </ul>                                                                           |
| 3.                                                                                    | Prowadzenie działań mających na celu kształtowanie wśród dzieci i młodzieży postaw trzeźwościowych i zdrowego stylu życia połączonych z zapewnieniem posiłku. |                                                                                                                                                                                                                   |

|    |                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                     |
|----|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 4. | Prowadzenie działań mających na celu kształtowanie postaw trzeźwościowych i zdrowego stylu życia połączonych z organizacją zajęć rekreacyjno-sportowych dla dzieci i młodzieży lub osób dorosłych. |                                                                                                                                                     |
| 5. | Realizacja przedsięwzięć profilaktycznych promujących trzeźwy i bezpieczny sposób spędzania wolnego czasu, skierowanych do młodzieży szkolnej i studentów.                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• liczba realizowanych przedsięwzięć;</li> <li>• liczba osób uczestniczących w przedsięwzięciach.</li> </ul> |
| 6. | Realizacja działań profilaktycznych na rzecz dzieci i młodzieży mieszkających w obszarach szczególnego ryzyka.                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• liczba realizowanych działań;</li> <li>• liczba osób uczestniczących w działaniach.</li> </ul>             |
| 7. | Prowadzenie świetlic socjoterapeutycznych świadczących pomoc dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym.                                                                                            |                                                                                                                                                     |
| 8. | Realizacja programów socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym.                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• liczba realizowanych programów;</li> <li>• liczba osób uczestniczących w programach.</li> </ul>            |
| 9. | Udzielanie pomocy i wsparcia rodzicom, których dzieci są zagrożone problemem alkoholowym lub upijają się.                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• liczba realizowanych działań;</li> <li>• liczba osób uczestniczących w działaniach.</li> </ul>             |

| <b>Obszar 3 - Redukcja szkód, rehabilitacja (readaptacja, reintegracja) zdrowotna, społeczna i zawodowa</b> |                                                                                                                                                        |                                                                                                                                         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Lp.</b>                                                                                                  | <b>Zadanie</b>                                                                                                                                         | <b>Wskaźniki</b>                                                                                                                        |
| 1.                                                                                                          | Zwiększanie dostępności świadczeń w zakresie leczenia uzależnienia od alkoholu.                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• liczba realizowanych działań;</li> <li>• liczba osób uczestniczących w działaniach.</li> </ul> |
| 2.                                                                                                          | Realizacja działań wspierających proces zdrowienia osób uzależnionych od alkoholu.                                                                     |                                                                                                                                         |
| 3.                                                                                                          | Realizacja działań dla osób z problemem alkoholowym mających na celu motywowanie do utrzymywania trzeźwości.                                           |                                                                                                                                         |
| 4.                                                                                                          | Realizacja działań dla osób z problemem alkoholowym przebywających w ośrodku typu hostel, mających na celu utrzymanie trzeźwości.                      |                                                                                                                                         |
| 5.                                                                                                          | Wspieranie działalności środowisk abstynenckich poprzez organizację wyjazdów trzeźwościowych dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin. |                                                                                                                                         |
| 6.                                                                                                          | Wspieranie działalności środowisk abstynenckich poprzez organizację imprez dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin.                   |                                                                                                                                         |
| 7.                                                                                                          | Udzielanie pomocy osobom zagrożonym uzależnieniem i uzależnionym od alkoholu.                                                                          |                                                                                                                                         |

|     |                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                |
|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 8.  | Realizacja działań pomocy psychologicznej i psychoterapii dla osób z syndromem Dorosłych Dzieci Alkoholików.                                        |                                                                                                                                                |
| 9.  | Prowadzenie działań edukacyjnych mających na celu zmniejszenie ryzyka prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu.                                     |                                                                                                                                                |
| 10. | Prowadzenie poradnictwa indywidualnego oraz terapii indywidualnej i grupowej dla ofiar przemocy w rodzinie.                                         |                                                                                                                                                |
| 11. | Prowadzenie poradnictwa indywidualnego i/lub grup terapeutycznych dla dzieci i/lub ich opiekunów z Syndromem Alkoholowego Zespołu Płodowego (FASD). |                                                                                                                                                |
| 12. | Diagnozowanie i badania zjawisk związanych z używaniem alkoholu.                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• liczba raportów z badań w zakresie poziomu i struktury spożycia oraz dostępności alkoholu.</li> </ul> |

| <b>Obszar 4 - Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych</b> |                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Lp.</b>                                                                                                                           | <b>Zadanie</b>                                                                                                                                                                                                                       | <b>Wskaźniki</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 1.                                                                                                                                   | Wspomaganie rzeczowe podmiotów realizujących zadania Programu.                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• liczba podmiotów wspartych rzeczowo przy realizacji zadań;</li> <li>• liczba udzielonych rekomendacji;</li> <li>• liczba zmodernizowanych lub wyposażonych obiektów sportowych oraz prowadzonych zajęć informacyjno-edukacyjnych;</li> <li>• liczba osób z problemem alkoholowym, nadużywających alkoholu oraz członków ich rodzin objętych pomocą Centrum Interwencji Kryzysowej oraz liczba udzielonych porad.</li> </ul> |
| 2.                                                                                                                                   | Udzielanie rekomendacji realizatorom Programu.                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| 3.                                                                                                                                   | Wspomaganie działań w zakresie modernizacji i wyposażenia obiektów sportowych, na których prowadzone będą zajęcia informacyjno-edukacyjne połączone z rozwojem fizycznym dzieci i młodzieży.                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| 4.                                                                                                                                   | Wspomaganie działań ukierunkowanych na edukację, profilaktykę, trzeźwienie i terapię osób z problemem alkoholowym oraz członków ich rodzin i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie prowadzonych przez Centrum Interwencji Kryzysowej. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| 5.                                                                                                                                   | Zapobieganie wypaleniu zawodowemu oraz doskonalenie kompetencji kadry pracującej z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi, doświadczającymi przemocy i stosującymi przemoc w rodzinie poprzez szkolenia, superwizje, itp.         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• liczba realizowanych działań;</li> <li>• liczba osób uczestniczących w działaniach.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

| <b>Obszar 5 - Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy napojów alkoholowych i zasad ich sprzedaży oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego</b> |                                                                                                                              |                                                                                                                                      |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Lp.</b>                                                                                                                                                                                                       | <b>Zadanie</b>                                                                                                               | <b>Wskaźniki</b>                                                                                                                     |
| 1.                                                                                                                                                                                                               | Przyjmowanie zawiadomień o naruszeniu art. 131 i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi i | <ul style="list-style-type: none"> <li>• liczba zawiadomień dotyczących naruszenia art. 131 i art. 15 ustawy o wychowaniu</li> </ul> |

|    |                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                   |
|----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    | kierowanie ich do zaopiniowania przez Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Somoninie.                                                                             | w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi                                                                                                                                                                     |
| 2. | Podejmowanie działań zmierzających do wszczęcia postępowania, w związku z naruszeniem art. 131 i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. | zaopiniowanych przez Komisję;<br>• liczba podjętych działań zmierzających do wszczęcia postępowania w związku z naruszeniem art. 131 i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi; |
| 3. | Występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.                                                                                                            | • liczba orzeczeń sądowych uwzględniających wnioski Gminy Somonino, w zakresie naruszenia art. 131 i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.                                   |

**Obszar 6 – Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo – rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych**

| Lp. | Zadanie                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Wskaźniki                                                                                                                                                                    |
|-----|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.  | Działalność wychowawcza prowadzona w szkołach na terenie Gminy Somonino: <ul style="list-style-type: none"> <li>współpraca z rodzicami lub opiekunami w celu budowania zdrowego stylu życia</li> <li>kształtowanie hierarchii systemu wartości</li> <li>wzmacnianie wśród uczniów więzi ze szkołą i społecznością lokalną</li> <li>kształtowanie przyjaznego klimatu w szkole, budowanie prawidłowych relacji rówieśniczych i relacji uczniowi i nauczycieli</li> <li>kształtowanie samodzielności i kreatywności uczniów</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>liczba realizowanych programów;</li> <li>liczba zrealizowanych działań;</li> <li>liczba osób uczestniczących w działaniach</li> </ul> |
| 2.  | Działalność edukacyjna prowadzona w szkołach na terenie Gminy Somonino: <ul style="list-style-type: none"> <li>poszerzanie wiedzy rodziców na temat prawidłowości rozwoju dzieci i młodzieży, rozpoznawania wczesnych objawów używania środków odurzających, substancji psychotropowych, nowych substancji psychoaktywnych, a także suplementów diet i leków w celach innych niż medyczne oraz postępowania w tego typu przypadkach</li> </ul>                                                                                       |                                                                                                                                                                              |

|    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                    |
|----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozwijanie i wzmacnianie umiejętności psychologicznych i społecznych uczniów;</li> <li>• kształtowanie krytycznego myślenia i wspomaganie uczniów w konstruktywnym podejmowaniu decyzji w sytuacjach trudnych, zagrażających prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu;</li> <li>• prowadzenie doskonalenia kompetencji nauczycieli i wychowawców w zakresie profilaktyki oraz rozpoznawania wczesnych objawów używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych, a także podejmowania szkolnej interwencji</li> <li>• profilaktycznej ;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• liczba realizowanych programów;</li> <li>• liczba zrealizowanych działań;</li> <li>• liczba osób uczestniczących w działaniach</li> </ul> |
| 3. | <p>Działalność informacyjna prowadzona w szkołach na terenie Gminy Somonino:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Dostarczanie aktualnych informacji nauczycielom i rodzicom na temat skutecznych sposobów prowadzenia działań wychowawczych i profilaktycznych związanych z przeciwdziałaniem używaniu środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych;</li> <li>• Udostępnienie informacji o ofercie pomocy specjalistycznej dla uczniów i wychowanków, ich rodziców w przypadku używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych;</li> <li>• Informowanie uczniów oraz ich rodziców o obowiązujących procedurach postępowania nauczycieli oraz o metodach współpracy szkół i placówek z Policją w sytuacjach zagrożenia narkomanią</li> <li>• Upowszechnianie czytelnictwa czasopism zajmujących się problematyką narkomanii.</li> </ul> |                                                                                                                                                                                    |
| 4. | <p>Działalność profilaktyczna prowadzona w szkołach na terenie Gminy Somonino:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wspieranie wszystkich uczniów w prawidłowym rozwoju i zdrowym stylu życia</li> <li>• Wspieranie uczniów i wychowanków, którzy ze względu na swoją sytuację rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są w wyższym</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• liczba realizowanych programów;</li> </ul>                                                                                                |

|    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                     |
|----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    | <p>stopniu narażenia na rozwój zachowań ryzykownych;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Realizowanie wśród uczniów oraz ich rodziców programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego dostosowanych do potrzeb indywidualnych i grupowych;</li> <li>Przygotowanie oferty zajęć rozwijających zainteresowania i uzdolnienia, jako alternatywnej pozytywnej formy działalności zaspakajającej ważne potrzeby, w szczególności potrzebę podniesienia samooceny, sukcesu, przynależności i satysfakcji życiowej;</li> <li>doskonalenie zawodowe nauczycieli i wychowawców w zakresie realizacji szkolnej interwencji profilaktycznej w przypadku podejmowania przez uczniów zachowań ryzykownych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>liczba zrealizowanych działań;</li> <li>liczba osób uczestniczących w działaniach</li> </ul> |
| 5. | <p>Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej dla dorosłych:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>udział w kampaniach społecznych</li> <li>upowszechnianie informacji na temat dostępu do działań profilaktycznych, interwencyjnych, pomocowych i placówkach leczenia</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>liczba zrealizowanych działań;</li> </ul>                                                    |

**Obszar 7 - Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem**

| Lp. | Zadanie                                                                                                                                                                                                            | Wskaźniki                                                                                                                          |
|-----|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.  | Wspieranie realizacji programów redukcji szkód zdrowotnych i społecznych wśród osób używających szkodliwie i uzależnionych od środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych | <ul style="list-style-type: none"> <li>liczba realizowanych działań;</li> <li>liczba osób uczestniczących w działaniach</li> </ul> |
| 2.  | Rozwijanie dostępu do leczenia ambulatoryjnego dla osób używających szkodliwie i uzależnionych od środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych                             |                                                                                                                                    |
| 3.  | Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej                                                                                                                    |                                                                                                                                    |
| 4.  | Zapewnienie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, poradnictwa psychologicznego i prawnego                                                                                                             |                                                                                                                                    |

**Obszar 8 - Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów narkomanii**

| Lp. | Zadanie                                                                                                                                                                                                                                      | Wskaźniki                                                                                                                               |
|-----|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.  | Prowadzenie doskonalenia kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą dotyczącego wczesnego rozpoznawania zagrożeń używania środków odurzających oraz umiejętności i podejmowania interwencji profilaktycznej                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• liczba realizowanych działań;</li> <li>• liczba osób uczestniczących w działaniach.</li> </ul> |
| 2.  | Prowadzenie działań edukacyjnych i szkoleniowych dotyczących strategii rozwiązywania problemów wynikających z używania środków odurzających, w szczególności dla przedstawicieli organizacji pozarządowych i jednostek organizacyjnych gminy | <ul style="list-style-type: none"> <li>• liczba realizowanych działań;</li> <li>• liczba osób uczestniczących w działaniach</li> </ul>  |

**Obszar 9 - Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego**

| Lp. | Zadanie                                                                                                                                                                                                                                             | Wskaźniki                                                                                                                                                                                                                                             |
|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.  | Udzielanie świadczeń oraz pracy socjalnej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, wspieranie programów reintegracji społecznej i zawodowej osób uzależnionych od środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych | <ul style="list-style-type: none"> <li>• liczba osób z problemem uzależnienia od środków psychoaktywnych oraz członków ich rodzin objętych pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Somoninie oraz liczba udzielonych świadczeń, porad.</li> </ul> |
| 2.  | Zwiększenie oferty działań zmierzających do aktywizacji zawodowej i społecznej osób uzależnionych od środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                       |

**Podmioty realizujące zadania Programu**

W realizacji zadań Programu mogą uczestniczyć:

- podmioty, o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym;
- podmioty, o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- jednostki organizacyjne Gminy Somonino w szczególności jednostki pomocy społecznej oraz oświaty i wychowania;
- jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych;
- osoby fizyczne i prawne;
- Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Somoninie.

## **9. FINANSOWANIE PROGRAMU:**

- a) Realizacja zadań Programu finansowana będzie ze środków pochodzących z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, w wysokości określonej w uchwałach budżetowych Rady Gminy Somonino na lata 2022 - 2025.
- b) Koszty obsługi zadań Programu, w tym między innymi doposażenie stanowisk pracy poprzez zakup sprzętu komputerowego z oprogramowaniem, artykułów biurowych i papierniczych, sprzętu biurowego, literatury i czasopism specjalistycznych, kosztów ryczałtów paliwowych, udziału w szkoleniach i konferencjach oraz podnoszenia kwalifikacji pracowników finansowane będą ze środków Programu,
- c) Koszty podróży związane z podnoszeniem kwalifikacji oraz udziału w szkoleniach i konferencjach, o których mowa powyżej rozliczane będą według zasad obowiązujących w Urzędzie Gminy Somonino.
- d) Zlecanie realizacji zadań odbywać się będzie zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
- e) Zlecanie zadań jednostkom budżetowym Gminy Somonino odbywać się będzie w drodze zmiany dysponenta środków budżetowych, a podmiotom posiadającym osobowość prawną, dla których organem założycielskim jest Gmina Somonino, w formie dotacji celowych.
- f) Środki finansowe pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych mogą stanowić wkład własny Gminy Somonino na realizację projektów z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych finansowanych ze środków Unii Europejskiej.

## **10. GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH**

### **I. Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**

- a) Przyjmowanie zgłoszeń o przypadkach wystąpienia nadużywania alkoholu z jednoczesnym wystąpieniem przesłanek z art. 24 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
- b) Wzywanie na rozmowę osoby, co do której wpłynęło zgłoszenie i motywowanie do leczenia odwykowego.
- c) Współpraca z prokuraturą, sądem, kuratorami, policją, Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Somoninie, przychodniami odwykowymi.
- d) Motywowanie do podjęcia terapii, konsultowanie osób pijących problemowo, prowadzenie grup wsparcia dla osób uzależnionych, które ukończyły leczenie w całodobowych oddziałach terapii oraz realizacja zajęć dla osób, które z racji niepełnosprawności nie mogą skorzystać z pomocy placówek leczenia uzależnień.
- e) Kontrolowanie podmiotów gospodarczych prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży, w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń.

- f) Opiniowanie lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych zgodnie z zapisami Uchwały Rady Gminy Somonino dot. zasad usytuowania punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy Somonino.
- g) Kierowanie wniosków do sądu o wgląd w sytuację rodziny w sprawach dzieci z rodzin dotkniętych chorobą alkoholową.
- h) Podejmowanie działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:
  - zakładanie Niebieskich Kart,
  - udział w pracach grup roboczych powołanych w związku z procedurą Niebieskiej Karty.
- i) Uczestniczenie w szkoleniach przeznaczonych dla członków Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- j) Wnoszenie opłaty sądowej do wniosków składanych do sądu o nałożenie obowiązku leczenia odwykowego.
- k) Kierowanie osób uzależnionych od alkoholu na badania do biegłych sądowych.
- l) Pokrywanie kosztów wynagrodzeń biegłych sądowych za sporządzone opinie w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.

## **II. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**

- a) Przewodniczący oraz Sekretarz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Somoninie otrzymują wynagrodzenie „w formie ryczałtu miesięcznego” w wysokości 15% minimalnego wynagrodzenia za pracę odpowiednio w latach 2022 - 2025, zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w latach 2022 - 2025.
- b) Pozostali Członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Somoninie otrzymują wynagrodzenie „w formie ryczałtu miesięcznego” w wysokości 10% minimalnego wynagrodzenia za pracę odpowiednio w latach 2022 - 2025, zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w latach 2022 - 2025.
- c) Wypłata wynagrodzenia dokonywana będzie przelewem na wskazane przez członka Komisji konto w terminie – za dany miesiąc kalendarzowy - do ostatniego dnia tego miesiąca.

## **11. ZIDENTYFIKOWANIE RYZYKA DLA PROGRAMU**

Na realizację celów Programu mogą wpływać różne, zmieniające się w czasie czynniki zewnętrzne i wewnętrzne, tzw. czynniki ryzyka. Mogą one wspomagać osiągnięcie celów lub przeciwnie – stanowić przeszkodę w ich realizacji.

Należy podkreślić, iż w ramach realizacji Programu, szanse na efektywną realizację celów będą systematycznie identyfikowane, analizowane i wykorzystywane.

Uwzględnienie zarządzania ryzykiem w procesie planowania strategicznego pozwoli na ograniczenie liczby sytuacji nieprzewidywalnych, które mogą stanowić przeszkodę w

osiągnięciu założonych celów. Zapewniona zostanie możliwość podejmowania działań, z wyprzedzeniem, pozwalających na wdrożenie kompleksowych mechanizmów ograniczających wystąpienie ryzyka oraz jego wpływu na realizowane zadania. Dlatego konieczna będzie nieustanna obserwacja faktów i zdarzeń traktowanych jako czynniki ryzyka. Dotyczy to już zidentyfikowanych ryzyk, jak i nowych zagrożeń, które mogą się pojawić w przyszłości.

**Uzasadnienie**  
**do Uchwały w sprawie przyjęcia Programu Profilaktyki**  
**i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii**  
**dla Gminy Somonino na lata 2022 - 2025**

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Somonino na lata 2022 – 2025 stanowi załącznik do niniejszej uchwały. Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na lata 2022-2025 jest wynikiem obowiązków nałożonych na jednostki samorządu terytorialnego (JST) ustawą z 17 grudnia 2021 roku o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 2469). Program stanowi kontynuację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Somonino na 2022 rok, który traci swoją moc obowiązującą 31 marca 2022 roku. Program zakłada realizację działań, które są zgodne zarówno z kierunkami zawartymi w ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 ze zm.), jak i z kierunkami zawartymi w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005r. (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.). Powyższe ustawy nakładają na JST prowadzenie działań w obszarze profilaktyki, przeciwdziałania uzależnieniom oraz integracji społecznej osób uzależnionych czyniąc je zadaniami własnymi gminy, a wspomniana wcześniej nowelizacja określa obowiązek uchwalenia programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. Znaczenie przeciwdziałania uzależnieniom podkreśla fakt, że profilaktyka uzależnień (w tym uzależnienia od alkoholu, narkotyków oraz uzależnień behawioralnych) jest jednym z celów operacyjnych Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025.